

PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA II ST.
IM. FRYDERYKA CHOPINA
w ZESPOLE SZKÓŁ MUZYCZNYCH w POZNANIU

Program wychowawczo-profilaktyczny
na rok szkolny 2024/2025

Zespół Szkół Muzycznych
ul. Nieszawska 13A
61-021 Poznań

Tel. 61 8-666-129
e-mail: sekretariat@zsm.poznan.pl

Spis treści:

Wstęp	Strona 2
Podstawa prawna	Strona 2
Misja szkoły	Strona 4
Ogólne założenia programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły	Strona 4
Charakterystyka środowiska szkolnego, sylwetka absolwenta	Strona 6
Wartości ważne dla społeczności szkolnej i powinności pracowników	Strona 8
Główne cele programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły	Strona 10
Harmonogram działań wychowawczo-profilaktycznych	Strona 11
Ewaluacja	Strona 13
Literatura przedmiotu	Strona 15

Program wychowawczo-profilaktyczny został zatwierdzony przez:

- Radę rodziców
- Dyrektora ZSM

.....
Data zatwierdzenia programu

.....
Podpis dyrektora

.....
Podpis autorów programu

Wstęp:

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze muzycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży (art. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe).

Szkoła jako środowisko wychowawcze ma za zadanie wspomagać uczniów w osiągnięciu wszechstronnego rozwoju, kształtować postawy, umożliwiać korygowanie deficytów w celu optymalizacji osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz zapobiegać zagrożeniom przez profilaktykę, przeciwdziałanie istniejącym zagrożeniom i wsparcie uczniów w trudnych sytuacjach.

1. Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. *w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1249).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii* (Dz. U. z 2018 r. poz. 214).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej* (Dz.U. z 2017 r. poz. 356).

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2017 r. *w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1793).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 września 2017 r. *w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych* (Dz.U. z 2017 r. poz.1763).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. *w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1591).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 września 2017 r. *w sprawie szczegółowych zadań wiodących ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1712).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. *w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1743).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 roku *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich* – art 22b i następne tj. Dz.U. 2023 poz. 1304.
- Powszechna deklaracja praw człowieka.
- Statut szkoły.

2. Misja szkoły:

- a) Stworzenie warunków młodzieży szczególnie uzdolnionej muzycznie do rozwijania talentu i jasno sprecyzowanych zainteresowań muzyką.
- b) Wspomaganie wielopłaszczyznowego rozwoju młodych muzyków.
- c) Uwrażliwienie na piękno i sztukę oraz wskazywanie jej humanistycznych wartości.
- d) Rozbudzanie odpowiedzialności za własny rozwój artystyczny i kształtowanie charakteru w powiązaniu z szacunkiem dla drugiego człowieka.

3. Ogólne założenia programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły:

- a) Rodzice posiadają pierwotne i największe prawa wychowawcze w stosunku do swoich dzieci.
- b) Szkoła wspiera rodzinę w dziedzinie wychowania gwarantując prawo do wychowania w duchu pokoju, wolności i równości z poszanowaniem godności człowieka.
- c) Nauczyciele wspomagają rozwój osobowy ucznia we wszystkich wymiarach:
  - intelektualnym,
  - psychicznym,
  - społecznym,
  - zdrowotnym,
  - moralnym,
  - patriotycznym.
- d) Szkoła dąży do kształtowania w uczniach szacunku dla dobra wspólnego, rodziny, społeczności lokalnej, państwowej, a także do rozwijania patriotyzmu jako wartości o podstawowym znaczeniu.
- e) Młodzież otrzymuje w szkole pomoc w rozpoznawaniu wartości moralnych, w dokonywaniu wyborów i hierarchizacji tych wartości.
- f) Szkoła pomaga w odpowiedzi na pytania o dalszą przyszłość edukacyjno - zawodową, wskazując na rzetelną pracę i uczciwość jako wartości prowadzące do realizacji przyjętych celów.
- g) Wychowawca w celu realizacji zadań wychowawczych powinien:
  - utrzymywać systematyczny i częsty kontakt z nauczycielami w celu koordynacji oddziaływań wychowawczych,

- śledzić postępy w nauce swoich wychowanków,
- współpracować z rodzicami i informować ich na bieżąco o ocenach i zachowaniu,
- współpracować z psychologiem i pedagogiem szkolnym,
- dbać o systematyczne uczęszczanie uczniów na zajęcia,
- kształtować właściwe stosunki pomiędzy uczniami, opierając się na tolerancji i poszanowaniu godności osoby ludzkiej,
- powiadamiać rodziców o przewidywanej dla ucznia ocenie niedostatecznej na miesiąc przed zakończeniem semestru.

h) Szkoła współpracuje z rodzicami w zakresie nauczania, wychowania i profilaktyki poprzez:

- organizowanie spotkań z rodzicami,
- zapoznanie rodziców ze szkolnym programem wychowawczo - profilaktycznym,
- zapoznanie rodziców z wewnątrzszkolnym systemem oceniania,
- zaznajomienie z przepisami dotyczącymi oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów,
- informowanie w każdym czasie o zachowaniu i postępach w nauce ucznia,
- zapoznanie rodziców z planem pracy wychowawczej,
- indywidualne kontakty nauczyciela z rodzicami,
- zapewnienie pomocy psychologiczno - pedagogicznej w zależności od rozpoznanych potrzeb i trudności.

4. Charakterystyka środowiska szkolnego, sylwetka absolwenta:

Państwowa Szkoła Muzyczna II stopnia im. Fryderyka Chopina w Zespole Szkół Muzycznych w Poznaniu, założona w 1945 roku, rekrutuje młodzież od 13 do 21 roku życia, przygotowuje ją do studiów muzycznych i działalności artystycznej. Społeczność PSM II stanowią uczniowie 7 – 8 klas szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych Poznania i Wielkopolski oraz studenci wyższych uczelni. Naukę w tej szkole wieńczy dyplom zawodowy. Działają tu chóry, zespoły kameralne, orkiestra symfoniczna, orkiestra dęta, big – band. Rokrocznie od 20 do 40 % absolwentów kontynuuje edukację muzyczną na uczelniach muzycznych. Szkoła kształci w cyklu sześcioletnim w specjalności instrumentalnej (dwadzieścia dwie specjalizacje) i rytmiki oraz w cyklu czteroletnim w specjalności wokalne, wokalistyce jazzowej i instrumentalistyce jazzowej. Ważnym faktem jest, iż kształci wielopokoleniowo. Absolwenci tej szkoły wracają do niej, jako świadomi rodzice wychowujący kolejne pokolenia wrażliwych na piękno wykonawców muzyki i odbiorców sztuki.

Absolwent Państwowej Szkoły Muzycznej II st. im. F. Chopina:

- przestrzega zasad kultury i etyki, prawa autorskiego oraz innych aktów prawnych związanych z ochroną dóbr kultury;
- zna historię dziedziny artystycznej, w obszarze której działa;
- posiada wiedzę niezbędną do prawidłowej realizacji zadań praktycznych w dziedzinie artystycznej, którą reprezentuje;
- zna związki między swoją i innymi dziedzinami sztuki;
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym;
- prezentuje swoje dokonania;
- kreatywnie realizuje zadania, wykazując się wrażliwością artystyczną;
- potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;
- realizuje indywidualnie i zespołowo zadania i projekty artystyczne w zakresie wyuczonej specjalności;
- pracuje w zespole w ramach przydzielonych zadań, biorąc współodpowiedzialność za efekt końcowy wspólnej pracy;
- nawiązuje kontakty i współpracuje z muzykami zespołu;
- przewiduje skutki podejmowanych działań;
- aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe;

– wyszukuje, dokonuje wyboru i oceny informacji zawartych w różnych tekstach kultury;

– wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną w realizacji zadań artystycznych do pogłębienia wiedzy i doskonalenia umiejętności.

5. Wartości ważne dla społeczności szkolnej i powinności wychowawcze pracowników:

- **Rozwój emocjonalny i artystyczny ucznia**

Państwowa Szkoła Muzyczna II st. im. Fryderyka Chopina w Zespole Szkół Muzycznych w Poznaniu przygotowuje ucznia do wykonywania zadań w życiu publicznym i zawodowym, kształci szacunek dla rzetelnej pracy i zdobywania wiedzy, a także potrzebę dalszego uczenia się, doskonalenia i rozwoju. Nauczyciele szkoły wspomagają ten proces poprzez odkrywanie i rozwijanie talentów, predyspozycji i możliwości swoich podopiecznych, wspieranie ich twórczych postaw czy zachęcanie do własnych poszukiwań. Edukacja muzyczna i związane z nią aktywne i świadome uczestnictwo w kulturze wpływa na rozwój potrzeb związanych z odbiorem i rozumieniem kultury, rozwija sferę życia duchowego i emocjonalnego, daje możliwość lepszego poznania siebie w pracy indywidualnej i zespołowej, a także – co bardzo ważne w dzisiejszych czasach – wspiera w dokonywaniu właściwych wyborów moralnych i hierarchizacji wartości w codziennym życiu. Ze społecznego punktu widzenia nauka w szkole muzycznej sprzyja kształtowaniu wysokiej kultury osobistej, przekazywaniu dziedzictwa kulturowego oraz budowaniu postaw patriotycznych. Nie bez znaczenia pozostaje wpływ na uświadamianie dzieciom i młodzieży własnej indywidualności czy przygotowania do uczestnictwa w kulturze.

- **Rozwój społeczno-kulturalny ucznia:**

Nauczyciele stale dostosowują treści, metody i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych i emocjonalnych ucznia, pomagają w określaniu i nazywaniu uczuć, kształtowaniu poczucia estetyki i wrażliwości na piękno. Stwarzają uczniom optymalne warunki do pokonywania trudności, jakie wynikają z uczęszczania przez nich do dwóch szkół, a także reagują na wszelkie kłopoty i problemy rodzinne, jak również na zagrożenia ze środowisk szkodliwych i patologicznych. Bardzo ważnym elementem są prawidłowe relacje uczeń-nauczyciel, który rozwija w swoich podopiecznych poczucie bezpieczeństwa, kształtuje w nich empatię koleżeńską, poczucie życzliwości i szacunku, integruje społeczność szkolną

uświadamiając o konieczności przestrzegania zasad kultury, a w ostatecznym rozrachunku – przygotowuje do wypełniania obywatelskich obowiązków.

- **Rozwój moralny ucznia:**

U podstaw rozwoju społecznego ucznia leżą przede wszystkim: wychowywanie w duchu poszanowania dla symboli narodowych i religijnych, uczenie dzieci i młodzieży aktywnego i świadomego odbioru kultury narodowej oraz przekazywanie systemu wartości, na bazie których kształtowała się polska kultura i tradycja narodowa. Wspierając rozwój ucznia nauczyciel zawsze dba o dostarczanie pozytywnych wzorców postępowania i wspomaga ucznia w rozwoju intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, moralnym i duchowym. Poprzez świadome i celowe działanie, jasno określone kryteria ocen, wymagania programowe i wyraźnie sprecyzowane oczekiwania w stosunku do ucznia dba o jego rozwój, ukazuje perspektywy, włącza w proces pracy twórczej i wspólnie ustala poziom aspiracji, który odpowiada możliwościom wychowanka. Nauczyciel przygotowuje ucznia do uczestnictwa - zarówno czynnego jak i biernego – w życiu kulturalnym środowiska budując w uczniu poczucie piękna i estetyki. Rozmawia z nim, poznaje jego obserwacje, spostrzeżenia i preferencje muzyczne oraz pasje i zainteresowania pozamuzyczne.

- **Współpraca nauczycieli z rodzicami:**

Szkoła współpracuje z rodzicami mając jako naczelny cel dobro dziecka. Rodzice i nauczyciele powinni jasno i czytelnie sformułować swoje oczekiwania i życzenia w sprawach dotyczących wychowania i edukacji, wspólnie rozwiązując problemy związane z pogodzeniem nauki w dwóch szkołach. Nauczyciele przedmiotu głównego informują rodziców o wymaganiach edukacyjnych, a wychowawcy zaznajamiają ich podczas spotkań z szkolnym programem wychowawczo - profilaktycznym.

- **Dbłość nauczycieli o jakość nauczania:**

Nauczyciele przedmiotów artystycznych podnoszą jakość udzielanej pomocy psychologicznej i budują umiejętności stawiania sobie realnych celów w oparciu o swoje mocne strony. Osiągają to poprzez uczestniczenie w różnych formach doskonalenia zawodowego w zakresie kompetencji psychologicznych. Ma to na celu przede wszystkim wspieranie ucznia w realizowaniu programu muzycznego, umożliwianie mu współdecydowania o jego rozwoju artystycznym, np. poprzez wybór utworów muzycznych, a

także uświadamianie uczniowi jego mocnych stron, np. techniki wykonawczej, muzykalności, umiejętności dobrej organizacji pracy podczas ćwiczenia, czy kształtowania poczucia własnej wartości ucznia, umiejętności pracy w zespole, wrażliwości.

6. Główne cele programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły:

Naczelny cel wychowania: wychowanie człowieka odpowiedzialnego, potrafiącego rozpoznać w otaczającym świecie piękno, dobro, prawdę.

Profilaktyka: rozumiana jako chronienie młodego człowieka przed zagrożeniami i reagowanie na pojawiające się trudności.

Celem głównym jest ochrona ucznia przed zakłóceniami w rozwoju oraz przeciwdziałanie zachowaniom niepożądanym poprzez m.in. kształcenie umiejętności refleksji i pracy nad sobą oraz profilaktykę zachowań ryzykownych.

Cele szczegółowe programu:

- Wspomaganie ucznia w osiągnięciu pełni rozwoju intelektualnego, fizycznego i artystycznego, przygotowującego do rozpoczęcia praktyki artystycznej i dalszego rozwoju umiejętności na poziomie studiów wyższych.
- Wychowawcze oddziaływanie i wspomaganie rozwoju ucznia.
- Kształtowanie postaw prospołecznych.
- Wychowanie patriotyczne w duchu poszanowania dziedzictwa kulturowego własnego i innych narodów.
- Profilaktyka zachowań ryzykownych w tym m. in. dotycząca uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i agresji.
- Prowadzenie działań zapewniających bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne uczniów, w tym bezpieczeństwo w Internecie.
- Prowadzenie działań na rzecz dbałości ucznia o bezpieczne i higieniczne warunki własnej pracy oraz sprawną jej organizację.
- Podnoszenie jakości udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej przez nauczycieli przedmiotów artystycznych i wychowawców.
- Praca nad rozwijaniem poczucia własnej wartości ucznia i umiejętności rozwiązywania problemów, w tym walki ze stresem, w szczególności tremą.

- Wspomaganie rozwoju ucznia zdolnego.

Cele szczegółowe określono na podstawie:

- wywiadu z nauczycielami,
- ankiety przeprowadzonej w wybranych klasach,
- obserwacji zachowań uczniów,
- informacji wyniesionych z dyskusji z rodzicami i przedstawicielami uczniów,
- zaleceń CEA.

7. Harmonogram działań wychowawczo-profilaktycznych 2024/2025

L.P	Zadanie	Sposób realizacji	Odbiorcy	Termin	Osoby odpowiedzialne i współpracujące
1.	Wspomaganie ucznia w osiągnięciu pełni rozwoju intelektualnego, fizycznego i artystycznego.	Organizowanie koncertów, okolicznościowych audycji, przesłuchań i czynne w nich uczestnictwo uczniów. Towarzystwo uczniom.	Uczniowie	Cały rok	Wicedyrektorzy ZSM, nauczyciele przedmiotów artystycznych, psycholog ZSM
		Uczestniczenie w muzycznym życiu Poznania (wyjścia do opery, filharmonii).	Uczniowie, rodzice	Cały rok	Nauczyciele przedmiotów artystycznych
2.	Wychowawcze oddziaływanie na kształtowanie i wspomaganie rozwoju ucznia.	Spotkania z rodzicami, porady konsultacje.	Uczniowie, rodzice	Cały rok	Wychowawcy klas, nauczyciele, psycholog ZSM
3.	Kształtowanie postaw prospołecznych i integracja.	Zorganizowanie spotkań integracyjnych.	Uczniowie	Wrzesień 2024	Dyrekcja ZSM, Wychowawcy klas
		Uczestnictwo uczniów w imprezach charytatywnych	Uczniowie	Cały rok	Nauczyciele przedmiotów artystycznych, psycholog ZSM

		organizowanych przez różne instytucje.			
		Zorganizowanie Wigilii klasowych.	Uczniowie, rodzice, nauczyciele OSM	Grudzień 2024	Wychowawcy klas
4.	Wychowanie patriotyczne.	Inauguracja roku szkolnego.	Uczniowie, rodzice, nauczyciele	2 września 2024	Wychowawcy, dyrekcja ZSM
		Spotkanie z okazji Dnia Edukacji Narodowej, koncert.	Dyrekcja ZSM, nauczyciele, uczniowie	Październik 2024	Wychowawcy
		Uroczystość szkolna z okazji Święta Niepodległości.	Uczniowie, rodzice	Listopad 2024	Nauczyciele, dyrekcja ZSM
		Zakończenie roku szkolnego.	Uczniowie, rodzice	27 czerwca 2025	Wychowawcy, wicedyrektor ZSM
5.	Pomoc psychologiczno-pedagogiczna. Wspomaganie rozwoju ucznia zdolnego (w tym m.in. radzenie sobie ze stresem, treścią, relacje rówieśnicze). Doskonalenie kompetencji nauczycieli (w tym m.in. dobrej komunikacji i relacji uczeń – nauczyciel).	Porady i konsultacje indywidualne – pomoc w radzeniu sobie ze zgłaszanymi trudnościami, wsparcie w zakresie rozpoznanych potrzeb i trudności.	Uczniowie, rodzice, Nauczyciele	Cały rok	Psycholog szkolny ZSM
		Interwencja w sytuacjach kryzysowych.	Uczniowie	Cały rok	Psycholog szkolny ZSM
		Warsztaty, prelekcje, szkolenia doskonalące dla kadry. Materiały informacyjne, procedury.	Nauczyciele	Cały rok	Psycholog szkolny ZSM

6.	Profilaktyka zagrożeń i zachowań ryzykownych (w tym m.in. profilaktyka uzależnień i zapobieganie przemocy)	Dostarczanie wiedzy o instytucjach świadczących pomoc na terenie Poznania i specyfice funkcjonowania instytucji pomocowych (pogadanka, konsultacje, materiały informacyjne).	Uczniowie, rodzice	Cały rok	Psycholog szkolny ZSM, wychowawcy
		Dostarczanie wiedzy na temat mechanizmów uzależnień i przemocy oraz sposobów przeciwdziałania nim (spotkania indywidualne, konsultacje, materiały informacyjne).	Uczniowie, rodzice, nauczyciele	Cały rok	Psycholog szkolny ZSM
		Budowanie prawidłowych relacji wśród uczniów. Dbanie o bezpieczeństwo w szkole i integracja uczniów. (Pogadanki i konsultacje, materiały informacyjne).	Uczniowie, rodzice, nauczyciele	Cały rok	Nauczyciele, wychowawcy, psycholog szkolny ZSM, dyrekcja ZSM
7	Propagowanie zdrowego stylu życia i dobrej kondycji fizycznej.	Pogadanki, rozmowy na temat zdrowego stylu życia i higieny psychicznej. Materiały informacyjne.	Uczniowie, rodzice	Cały rok	Nauczyciele, psycholog ZSM, wychowawcy
8	Praca nad rozwijaniem poczucia własnej wartości i	Nauczenie rozpoznawania emocji i rozładowywania	Uczniowie	Cały rok	Nauczyciele przedmiotów głównych, psycholog

	umiejętności rozwiązywania problemów.	napięcia bez szkody dla siebie i innych (pogadanki, konsultacje, materiały informacyjne).			szkolny ZSM, wychowawcy
--	---------------------------------------	---	--	--	-------------------------

8. Ewaluacja:

Skuteczność programu profilaktyczno-wychowawczego, obok bieżącego monitorowania oraz samooceny osób zaangażowanych w jego realizację, oceniana będzie pod koniec roku szkolnego. Informacje niezbędne do ewaluacji będą uzyskiwane za pomocą narzędzi, takich jak:

- bezpośrednio rozmowy z uczniami i rodzicami,
- obserwacje uczniów – prowadzenie dokumentacji przez wychowawców klas, nauczycieli, psychologa,
- informacje zwrotne,
- analiza dokumentów istniejących w szkole (notatki, protokoły, plany pracy, sprawozdania),
- rozmowy z nauczycielami i wychowawcami.

Uzyskane wyniki posłużą do analizy przeprowadzonych działań – ich skuteczności, interpretacji wyników, możliwości i zagrożeń na przyszłość oraz potrzeby wprowadzenia ewentualnych zmian. Na podstawie wyników opracowane zostaną również zalecenia i propozycje do przyszłych działań, ich rodzajów i zakresów obszarów tematycznych.

9. Literatura przedmiotu:

- U. Bissinger-Ćwierz, *Raport: Jakość programów wychowawczych oraz szkolnych programów profilaktyki realizowanych w szkolnictwie artystycznym w roku szkolnym 2012/2013*. CEA, Lublin 2013, dostęp: https://cea-art.pl/poradnictwo/RAPORT_jakosc_programow.pdf
- U. Bissinger-Ćwierz, *Jakość programów wychowawczych oraz szkolnych programów profilaktyki realizowanych w szkolnictwie artystycznym – wybrane zagadnienia z raportu CEA*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 2, Warszawa 2014, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/z-2-caly-m.pdf>
- U. Bissinger-Ćwierz, *Profilaktyka uzależnień w szkolnictwie artystycznym – podsumowanie ogólnopolskiego projektu CEA*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf
- U. Bissinger-Ćwierz, *Psychopedagogiczne metody pracy z uczniem najmłodszym oraz uczniem ryzyka dysleksji w szkole muzycznej. Poradnik dla nauczycieli klas instrumentalnych zawierający ponad 50 ćwiczeń i zabaw wspomagających grę na instrumencie*. CEA, Warszawa 2016, dostęp: https://cea-art.pl/pub/Psychopedagogiczne_metody_pracy.pdf
- D. Macander, *Metody i sposoby prowadzenia diagnozy w szkole i placówce oświatowej* [w:] M. Konopczyński, J. Borowik i in., *Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki oświatowej*. ORE, Warszawa 2017, dostęp: <https://www.ore.edu.pl/2017/05/program-wychowawczo-profilaktyczny/>
- E. Sokołowska, *Model monitoring-interwencja-profilaktyka-promocja w pracy z uczniem zdolnym*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 1, Warszawa 2013, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/Zeszyty%20Psychologiczno-Pedagogiczne%20CEA%20-%20Zeszyt%20nr%201.pdf>
- J. Śmieszchalska, *Profilaktyka dolegliwości wynikających ze specyfiki gry na instrumentach muzycznych – nowe wyzwanie dla nauczycieli*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf

- M. Wieczorek, *Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki*. ORE, Warszawa 2018, dostęp: <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/922/Program+wychowawczo-profilaktyczny+krok+po+kroku.pdf>
- B. Wojtanowska-Janusz, *Realizacja programów wychowawczych na przykładzie szkół muzycznych bez pionu ogólnokształcącego w regionie lubelskim*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf
- B. Wojtanowska-Janusz, *Rola wsparcia psychologicznego w budowaniu odporności psychicznej uczniów szkół muzycznych*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 4, Warszawa 2017, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/CEA-z-4-maly.pdf>
- Wojtaszek, *Profilaktyka i higiena głosu w muzycznej edukacji dzieci i młodzieży*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf